

Behandling af anmodning om aktindsigt i invalidepensions- sag

FOB nr. 81.301

Fundet det beklageligt, at en socialforvaltning ikke havde videresendt en anmodning om aktindsigt i en invalidepensionssag til revaliderings- og pensionsnævnet.

Enig med socialforvaltningen i, at der medgik for lang tid til socialforvaltningens besvarelse af anmodningen om aktindsigt. Enig med revaliderings- og pensionsnævnet i, at det var beklageligt, at nævnet ikke dels havde meddelt ansøgeren, at kompetencen til at meddele aktindsigt hørte under nævnet, dels havde taget anmodningen om aktindsigt op til behandling, og at nævnet ikke udsatte sagens afgørelse, indtil ansøgeren dels havde fået aktindsigt, dels havde afgivet udtalelse i sagen.

Henstillet til den sociale ankestyrelse at give ansøgeren aktindsigt og lejlighed til herefter at fremkomme med sine bemærkninger og derefter på ny at tage stilling til sagen på det herefter foreliggende grundlag.

Påpeget over for socialministeriet, at der syntes at være grund til at give en vejledning til de kommunale socialforvaltninger og revaliderings- og pensionsnævn om behandlingen af anmodninger om aktindsigt i revaliderings- og pensionssager.

(J. nr. 1980-1134-051).

Den 22. juni 1981 afgav ombudsmanden følgende redegørelse i anledning af en klage over en pensionsafgørelse fra den sociale ankestyrelse og over sagsbehandlingen i social- og sundhedsforvaltningen i Gladsaxe kommune og revaliderings- og pensionsnævnet for Københavns amt i forbindelse med behandlingen af en anmodning om aktindsigt:

»I. Klagen.

I skrivelse af 7. oktober 1980 rettede (A) henvendelse til mig vedrørende sin invalidepensionssag. Jeg opfattede (A's) henvendelse således, at hun ønskede at klage

1) over, at en anmodning fra hende til social- og sundhedsforvaltningen i Gladsaxe kommune om aktindsigt i hendes invalidepensionssag dels først blev imødekommet ca. 4 måneder senere, dels kun blev imødekommet i begrænset omfang,

2) over, at revaliderings- og pensionsnævnet for Københavns amt ikke imødekom en anmodning fra hende om at udsætte pensionssagens afgørelse, indtil hun (på grundlag af aktindsigten) havde haft lejlighed til at afgive en udtalelse om sagen,

3) over en afgørelse, der var truffet af den sociale ankestyrelse i møde den 2. september 1980 og meddelte hende ved skrivelse af 9. september 1980, og hvorved ankestyrelsen tiltrådte, at revaliderings- og pensionsnævnet for Københavns amt ved skrivelse af 5. marts 1980 havde tilkendt hende enkepension. (A) havde anket til ankestyrelsen med henblik på at få tilkendt mellemste invalidepension.

II. Bedømmelsesgrundlaget.

I anledning af klagen modtog jeg en udtalelse af 30. januar 1981 fra det sociale udvalg i Gladsaxe kommune, en udateret udtalelse fra revaliderings- og pensionsnævnet for Københavns amt og en udtalelse af 6. april 1981 fra den sociale ankestyrelse tillige med sagens akter. Endvidere modtog jeg fra revaliderings- og pensionsnævnet et tidsskema over de ekspeditioner, der var foretaget i sagen.

III. Sagsfremstilling.

...

Ved invalideforsikringsrettens kendelse af 4. oktober 1971 blev (A) tilkendt laveste invalidepension på grund af depressiv neurose, discus degeneration og åreknuder.

...

Ved kendelse af 16. maj 1974 meddelte invalideforsikringsretten (A) afslag på en ansøgning om forhøjelse af hendes invalidepension.

...

Den 12. september 1978 indgav (A) ansøgning til det sociale udvalg i Gladsaxe kommune om forhøjelse af invalidepensionen.

Blandt sagens akter er en skrivelse af 15. juni 1979 fra speciallæge i psykiatri, (B), til (A's) egen læge, (D), hvori speciallægen redegør for sin behandling af (A).

I en udtalelse af 27. august 1979 anførte Gladsaxe kommunes lægekonsulent, at (A) havde en moderat ryglidelse og tendens til depression. Ryglidelsen syntes ikke at være forværret. Den havde ikke været arbejdshindrende. Lægekonsulenten anså det - på grund af den stramme arbejdsmarkedssituation - for tvivlsomt, om (A) igen kunne få erhvervsarbejde. Efter konsulentens opfattelse burde (A) dog kunne genplaceres på arbejdsmarkedet.

Den 10. oktober 1979 sendte det sociale udvalg i Gladsaxe kommune ansøgningen til revaliderings- og pensionsnævnet for Københavns amt med indstilling om, at (A) blev tilkendt enkepension efter enkepensionslovens § 1, stk. 2.

Under sagens behandling i revaliderings- og pensionsnævnet indhentedes nævnets sekretariat (amtskommunens socialcenter) en udtalelse af 3. januar 1980 fra overlæge, speciallæge i psykiatri (C), der bl.a. anførte, at det på grund af (A's) aktuelle tilstand og alder skønnedes umuligt at retablere hende som lønnet arbejdskraft.

Socialcentrets lægekonsulent anførte i en udtalelse af 30. januar 1980, at forhøjelsen af (A's) invalidepension til enkepension eller *måske* mellemste invalidepension var indiceret på psykiatrisk grundlag.

Socialcentret indstillede den 1. februar 1980 til revaliderings- og pensionsnævnet, at (A) blev tilkendt enkepension efter dispensationsbestemmelserne.

(Efter enkepensionslovens § 1, stk. 2, kan revaliderings- og pensionsnævne-
ne undtagelsesvis tillægge enker og andre enlige kvinder, der er fyldt 50 år,
enkepension, når svigtende helbred eller andre særlige omstændigheder taler
derfor).

...

Socialcentret meddelte herefter i skrivelse af 12. februar 1980 (A), at nævnet
inden for den nærmeste fremtid ville træffe afgørelse i hendes invalidepensi-
onssag. Centret anmodede (A) om - hvis hun ønskede at fremsætte yderlige-
re bemærkninger, inden afgørelsen blev truffet - at fremsende disse til social-
centret så vidt muligt inden en uge. Centret anmodede (A) om at påføre sine
eventuelle bemærkninger på bagsiden af skrivelsen. Centret anmodede hen-
de om, hvis hun rettede telefonisk henvendelse til centret, da at rette henven-
delsen til den sagsbehandler, der var anført i skrivelsen.

I skrivelse af 15. februar 1980 meddelte (A) socialcentret, at hun på et møde i
Gladsaxe kommunes socialforvaltning den 13. februar 1980 havde anmodet
om aktindsigt i sagen, og at hun i den forbindelse var blevet orienteret om, at
hendes anmodning ikke kunne imødekommes i løbet af en uge. (A) meddelte
videre, at hun ville sende bemærkninger til socialcentret, så snart hun havde
fået adgang til aktindsigt fra Gladsaxe kommune.

Sagsbehandleren i socialcentret skrev en påtegning af 19. februar 1980 på
skrivelsen af 15. februar 1980 om, at han havde set denne skrivelse.

I et skema til brug for afgivelse af anmodning om aktindsigt, der blev modta-
get af Gladsaxe kommunes social- og sundhedsforvaltning den 22. februar
1980, ansøgte (A) kommunen om adgang til at se samtlige dokumenter ved-
rørende sagen om mellemste invalidepension. Dette skema oversendte soci-
al- og sundhedsforvaltningen den 6. marts 1980 til juridisk kontor i Gladsaxe
kommune.

Revaliderings- og pensionsnævnet meddelte i skrivelse af 5. marts 1980 (A),
at nævnet havde truffet afgørelse om, at hun ikke var berettiget til højere inva-
lidepension, idet erhvervsevnen ikke kunne anses for at være ophævet eller
nedsat med omkring 2/3. Derimod anså nævnet (A) for at være berettiget til
pension efter enkepensionslovens § 1, stk. 2. Ved afgørelsen bortfaldt samti-
dig (A's) tidligere tilkendte laveste invalidepension.

(A's) anmodning om aktindsigt var ikke imødekommet forud for afgørelsen, og
(A) havde ikke over for nævnet fremsat yderligere bemærkninger. I skrivelsen
af 5. marts 1980 var intet anført om aktindsigtsspørgsmålet.

Med skrivelse af 4. marts 1980, som socialcentret modtog den 6. marts 1980,
sendte speciallæge i psykiatri, (B), centret et lægebrev af 3. marts 1980 ved-
rørende (A). Speciallægen anførte bl.a., at (A) efter hendes opfattelse »balan-
cerer mellem de to pensionsformer enkepension eller mellemste invalidepen-
sion«, men at (A) »trods alt tenderer mest mod invalidepension«.

I den anledning meddelte socialcentret i skrivelse af 12. marts 1980 special-
læge (B), at sagen var afgjort, og at (A) var blevet tilkendt enkepension. Til
orientering vedlagde centret en kopi af afgørelsen.

I skrivelsen af 20. marts 1980 klagede (A) til den sociale ankestyrelse over
revaliderings- og pensionsnævnets afgørelse. (A) anførte bl.a., at hendes er-
hvervsevne var så nedsat, at hun ikke var i stand til at tage arbejde. (A) anfør-
te ikke i skrivelsen særlige bemærkninger om aktindsigtsspørgsmålet.

Blandt sagens akter er der et notat af 20. marts 1980 og udkast til en svar-
skrivelse til (A), der er udarbejdet af juridisk kontor i Gladsaxe kommune, og
som vedrører (A's) ret til aktindsigt i pensionssagen.

Med skrivelse af 16. juni 1980 til (A) meddelte social- og sundhedsforvaltningen i Gladsaxe kommune følgende:

»...

I skrivelse modtaget 22. februar 1980 har De anmodet om aktindsigt vedrørende samtlige dokumenter, der vedrører indstilling til mellemste invalidepension i deres pensionssag.

I den anledning sendes:

Pensionsskema af 10. oktober 1979, bilagt diverse lægelige oplysninger, skrivelse af 15. juni 1979 til dr. (D) og oplæg til nævnsmøde - dateret 1. februar 1980 - i ekstrakt, i fotokopi.

Det oplyses, at der i medfør af § 10, stk. 1, 2. og 3. pkt. i lov om offentlighed i forvaltningen (lov nr. 280 af 10. juni 1970) er foretaget ekstrahering af Københavns amts, socialcentrets »Oplæg til nævnsmøde«, og at erklæring fra speciallæge (C) ikke udleveres (der sigtes herved utvivlsomt til den ovenfor nævnte erklæring af 3. januar 1980; min bemærkning). Det bemærkes dog, at De af socialcentrets vurdering, som refereret i centrets oplæg til nævnsmøde, blad 4, kan se et delvis referat af speciallægens erklæring.

...«

Under behandlingen af (A's) klage indhentede den sociale ankestyrelse en udtalelse af 16. juni 1980 tillige med sagens akter fra social- og sundhedsforvaltningen i Gladsaxe kommune.

...

Den sociale ankestyrelse meddelte herefter i skrivelse af 9. september 1980 (A), at ankestyrelsen på sit møde den 2. september 1980 havde tiltrådt revaliderings- og pensionsnævnets afgørelse.

...

I skrivelse af 10. september 1980 anmodede (A) juridisk kontor i Gladsaxe kommune om adgang til at se udtalelsen af 3. januar 1980 fra speciallæge i psykiatri, overlæge (C). Samtidig anmodede (A) om at modtage en begrundelse for, at hun kun havde fået udleveret et delvist referat af speciallægens erklæring (i socialcentrets »oplæg til nævnsmøde«). (A) anmodede om oplysning om lovgrundlaget for at afslå anmodningen om fuldstændig aktindsigt. Endelig klagede (A) over den tid, der var medgået til social- og sundhedsforvaltningens behandling af anmodningen om aktindsigt.

I den anledning meddelte juridisk kontor i Gladsaxe kommune (A) i skrivelse af 19. september 1980 følgende:

»...

I den anledning skal man meddele, at man fastholder, at erklæringen fra speciallægen udleveres i ekstrakt, idet man fortsat er af den opfattelse, at en del af indholdet af erklæringen er omfattet af bestemmelsen i lovens § 10, stk. 1, 2. og 3. pkt.

Man skal oplyse Dem om, at denne afgørelse kan indbringes for amtsankenævnet for Københavns amt ...

Til det af Dem anførte om tiden, der er gået fra De begærede aktindsigt, til denne blev meddelt, skal man oplyse, at der i forbindelse med den samtidige ekspedition af Deres pensionssag og aktindsigten er sket en ekspeditionsfejl på pensionskontoret, hvilket kontoret beklager.

...«

I skrivelse af 6. oktober 1980 klagede (A) til amtsankenævnet for Københavns amt over Gladsaxe kommunes afslag på at give hende aktindsigt i overlæge (C's) erklæring af 3. januar 1980. (A) klagede endvidere over, at revaliderings- og pensionsnævnet for Københavns amt ikke havde imødekommet hendes anmodning om at udsætte den afsluttende behandling af hendes invalidepensionssag, indtil hun havde haft adgang til at fremsætte sine bemærkninger.

Med skrivelse af 14. oktober 1980 oversendte amtsankenævnet (A's) klageskrivelse til revaliderings- og pensionsnævnet, der i udtalelsen til mig (jfr. nedenfor) anførte, at nævnet havde fundet det rimeligt at udskyde afgørelsen af spørgsmålet om aktindsigt i speciallægeerklæringen under hensyn til, at sagen var indbragt for mig.

IV. Nærmere om klagen til mig og de indhentede udtalelser m.v.

I (A's) skrivelse af 7. oktober 1980 til mig fremsatte hun de klager, der er omtalt ovenfor s. 301 (klagepunkterne 1-3).

...

(A) oplyste, at hun i sin tid telefonisk og skriftligt havde meddelt sagsbehandleren i Københavns amtskommunes socialcenter, at hun ønskede at fremsætte yderligere bemærkninger, inden sagen blev afgjort, og at Gladsaxe kommune havde meddelt, at hun ikke kunne nå at få adgang til at gøre sig bekendt med sagens akter inden en uge.

I anledning af klagerne anmodede jeg i skrivelse af 7. november 1980 det sociale udvalg i Gladsaxe kommune om dels at præcisere, hvilke dokumenter i (A's) sag, der var undtaget fra aktindsigt, dels at ville afgive en begrundelse for det meddelte (delvise) afslag på aktindsigt; jeg anførte, at jeg herved sigtede såvel til den reale begrundelse for (delvis) at afslå aktindsigten som til spørgsmålet om, hvilke bestemmelser i offentlighedsloven der efter socialudvalgets opfattelse havde afgivet fornøden hjemmel for at gøre undtagelse fra den almindelige adgang til aktindsigt (for parter) efter den nævnte lov. Jeg anmodede videre socialudvalget om at videresende sagen til revaliderings- og pensionsnævnet for Københavns amt; i den forbindelse anmodede jeg nævnet om at oplyse, hvorvidt nævnet havde givet (A) aktindsigt i andre dokumenter end dem, hvori kommunen havde givet hende aktindsigt. Jeg bad nævnet tilbagesende sagen gennem ankestyrelsen, som jeg ligeledes bad om udtalelser.

Det sociale udvalg i Gladsaxe kommune anførte i udtalelsen af 30. januar 1981 i anledning af klagen til mig bl.a. følgende:

»...

Socialudvalget har hidtil haft den opfattelse, at spørgsmålet om aktindsigt kunne afgøres af udvalget, også efter at nævnet på grundlag af udvalgets indstilling havde behandlet sagen og meddelt udvalget sin afgørelse af pensionsgrundlaget med henblik på udvalgets udmåling af pensionen.

Udfra denne opfattelse har socialudvalget ved skrivelse af 16. juni 1980 meddelt rekvisenten kendskab til følgende dokumenter:

1. Pensionsskema af 10. oktober 1979, bilagt de lægelige oplysninger (socialudvalgets indstilling til nævnet).
2. Skrivelse af 15. juni 1979 fra socialudvalgets lægelige konsulent, speciallæge i psykiatri (B) til dr. (D).

3. Nævnssekretariatets oplæg af 1. februar 1980 til møde i revaliderings- og pensionsnævnet, dog kun i ekstrakt.

Som det fremgår af skrivelsen af 16. juni 1980 har udvalget nægtet rekvirenten kendskab til en af nævnssekretariatet indhentet lægeerklæring af 3. januar 1980 fra speciallæge (C) samt til den del af nævnssekretariatets oplæg af 1. februar 1980, der er indrammet i en med rødt blæk markeret parentes.

Begrundelsen for den nægtede aktindsigt er hensyntagen til rekvirentens egen interesse, jfr. herved lov om offentlighed i forvaltningen § 10, stk. 1, 2. og 3. punktum.

Klagen over udvalgets afgørelse i aktindsigtssagen har givet anledning til en fornyet overvejelse af sagen.

Herefter er udvalgets opfattelse følgende:

Iflg. offentlighedslovens § 8 afgøres aktindsigtssagen »af den myndighed, som i øvrigt har afgørelsen af den pågældende sag«.

Kompetencen vedr. det materielle ligger iflg. lovbekg. nr. 677 af 15. december 1978 om invalidepension m.v. således:

a) Sagsforberedelsen med afslutning i indstilling til revaliderings- og pensionsnævnet hører under det sociale udvalg, jfr. lovens § 19.

c) Stillingtagen til pensionsgrundlaget hører under revaliderings- og pensionsnævnet, jfr. herved nærmere lovens § 16.

c) Udmåling af pensionsbeløbet af revaliderings- og pensionsnævnets afgørelse hører under socialudvalget, jfr. lovens § 23, stk. 2.

Spørgsmålet om aktindsigtskompetencen synes herefter at måtte løses således:

Fremsættes begæringen om aktindsigt under sagsforberedelsen, må socialudvalget tage stilling hertil.

Fremsættes begæringen efter socialudvalgets afgivelse af indstilling til revaliderings- og pensionsnævnet (in casu 10. oktober 1979), må spørgsmålet afgøres af nævnet, f.s.v. angår ethvert til nævnet fremsendt dokument samt vedr. dokumenter, der af nævnet er fremskaffet fra anden side eller er blevet til under nævnsbehandlingen.

Aktindsigt vedr. dokumenter, kommet til under socialudvalgets udmåling af pensionen, afgøres af socialudvalget.

Den her skildrede opfattelse af kompetencespørgsmålet vedr. aktindsigten har sit udgangspunkt i følgende:

Efter kommissionsudkastet var det forudsat, at afgørelser om, hvorvidt en begæring om aktindsigt skulle imødekommes, skulle træffes af den myndighed, der havde dokumenterne i hænde, jfr. betænkningen p. 60.

Offentlighedsloven afgjorde imidlertid kompetencespørgsmålet som fastsat i lovens § 8, stk. 1.

Hvor kompetencen i den materielle sag er spaltet op, kompliceres spørgsmålet naturligvis.

Til støtte for den ovenfor anførte fordeling af aktindsigtskompetencen i en sådan sag, henvises til professor Poul Andersens artikel i Juristen 1964, p. 451-52, og til dr. jur. Eilschou Holms kommenterede udgave af offentlighedsloven,

p. 108-10, hvor der ved eksempler tages stilling til spørgsmålet i forbindelse med en funktionel kompetencefordeling, hvad angår det materielle.

Udvalget beklager herefter ikke at have videresendt aktindsigtsbegæringen til afgørelse i revaliderings- og pensionsnævnet.

...«

Revaliderings- og pensionsnævnet for Københavns amt anførte i sin (update-rede) udtalelse til mig bl.a. følgende:

»...

1) Det sociale udvalgs svar til folketingets ombudsmand.

Det sociale udvalg giver under henvisning til offentlighedslovens § 8 udtryk for, at kompetencen med hensyn til meddelelse af aktindsigt i sager om tilkendelse af sociale pensioner skulle være opdelt i 3 faser under sagens behandling i henholdsvis kommune og revaliderings- og pensionsnævnet.

ad punkt a.

Sagens forberedelse i kommunen.

Det sociale udvalg giver udtryk for den opfattelse, at aktindsigt i denne fase bør gives af det sociale udvalg, formentlig under henvisning til at der på dette tidspunkt ikke eksisterer nogen »sag« i revaliderings- og pensionsnævnet.

For dette standpunkt kan der endvidere hentes støtte i socialministeriets cirkulære af 27. februar 1976 om udlægning af invalideforsikringsrettens og førtidspensionsudvalgets afgørelser, kap. II, nr. 4, hvor det er pålagt det sociale udvalg at give ansøgeren lejlighed til skriftligt at kommentere de i sagen indeholdte oplysninger, såfremt pågældende måtte ønske det, idet der i øvrigt henvises til offentlighedslovens bestemmelser.

Det må dog herved påpeges, at der med hensyn til sager om socialpensioner ikke ligger nogen afgørelseskompetence hos de kommunale myndigheder, jfr. herved at alene spørgsmålet om, hvorvidt pågældendes sag skal rejses/ikke rejses kan indklages for amtsankenævnet.

Spørgsmålet om hvem der har kompetence med hensyn til meddelelse på dette stadium af sagens behandling må efter revaliderings- og pensionsnævnets opfattelse anses for uafklaret, og klagesager i forbindelse med aktindsigt givet eller nægtet af en kommune har ikke på nuværende tidspunkt været indbragt for amtsankenævnet i Københavns amtskommune.

ad punkt b.

Man må fra revaliderings- og pensionsnævnets side være enig med det sociale udvalg i, at kompetencen med hensyn til aktindsigt, når det sociale udvalg har afgivet indstilling, og sagen er oversendt til nævnssekretariatet, ligger hos dette, således at det sociale udvalgs fremgangsmåde i nævnte sag, som også erkendt af det sociale udvalg, har været ukorrekt, idet pensionsansøgningen med det sociale udvalgs indstilling og sagens akter var modtaget i nævnssekretariatet den 16. oktober 1979.

I denne forbindelse må det anføres, at revaliderings- og pensionsnævnet ikke kan være enig i den af det sociale udvalg foretagne vurdering, hvorefter den af overlæge (C) afgivne erklæring, bortset fra konklusionen, i henhold til offentlighedslovens § 10, stk. 1, 1. og 2. pkt., burde undrages aktindsigt, idet man ikke finder, at afgørende hensyn til ansøgeren selv taler imod dokumentets udlevering i sin helhed, jfr. herved kommentar til offentlighedslovens s. 141.

ad punkt c.

Det sociale udvalg omtaler herunder alene spørgsmålet om aktindsigt i forbindelse med pensionens udmåling, efter at sagens akter med nævnets kendelse er sendt tilbage til kommunen, og er af den opfattelse, at aktindsigt i spørgsmålet da henhører under kommunen.

Heri kan revaliderings- og pensionsnævnet være enig, for så vidt spørgsmålet alene drejer sig om pensionens udmåling.

Imidlertid vil krav om aktindsigt ofte blive rejst, efter at kendelse er afsagt på overvejelser om anke af den materielle afgørelse, dvs. om pensionens art, grad eller med hensyn til spørgsmålet om tillæg, og det er her revaliderings- og pensionsnævnets opfattelse, at kompetencen til at give aktindsigt fortsat beror hos nævnet og sker på dettes ansvar, selv om aktindsigten rent faktisk kan finde sted i kommunen, jfr. således vejledning om offentlighedslovens pkt. 3, stk. 3.

2) Vedrørende de i folketingets ombudsmands skrivelse under pkt. 2 nævnte klager.

Efter at sagen den 16. oktober 1979 var modtaget i nævnssekretariatet og behandlet her, sendtes der den 12. februar 1980 standardskrivelse til klageren om, at sagen inden for den nærmeste fremtid, dvs. normalt i løbet af 8-10 dage, ville blive forelagt nævnet til afgørelse, idet hun samtidig opfordredes til eventuelt at fremsætte yderligere bemærkninger inden afgørelsen...

Den 18. februar 1980 modtog nævnssekretariatet ansøgerens svar, dateret 15. februar 1980... Det bemærkes i denne forbindelse, at klagerens originale skrivelse ikke er modtaget retur fra den sociale ankestyrelse, hvortil den blev sendt med sagens øvrige akter i anledning af anken, jfr. nedenfor

Det må fra revaliderings- og pensionsnævnet alvorligt beklages, at der ikke ved modtagelsen af klagerens skrivelse af 15. februar 1980 straks blev fremsat tilbud herfra om aktindsigt, og endvidere at nævnets afgørelse ikke i overensstemmelse med offentlighedslovens § 11 blev udsat i overensstemmelse med klagerens ønske herom.

...

Der er ... ikke fra revaliderings- og pensionsnævnet givet klageren yderligere aktindsigt, men nævnssekretariatet er som foran anført af den opfattelse, at aktindsigt med hensyn til det nævnte dokument ikke retteligt vil kunne nægtes hende og vil derfor, dersom det fortsat ønskes, give hende adgang til at blive gjort bekendt med den af overlæge (B) udfærdigede erklæring.

...«

Den sociale ankestyrelse anførte i udtalelsen af 6. april 1981 til mig bl.a. følgende:

»...

Det må efter ankestyrelsens opfattelse i den konkrete sag bero på en nøje - og i givet fald også en lægelig - vurdering af, om der foreligger sådanne forhold, sociale eller lægelige, at hensynet til en ansøger - i dette tilfælde (A) - taler for at nægte hel eller delvis aktindsigt, jfr. lov om offentlighed i forvaltningen § 10. I den af overlæge (C) den 3. januar 1980 udstedte erklæring, der er citeret i dele af nævnssekretariatets oplæg, dateret den 1. februar 1980, finder ankestyrelsen ikke, at der foreligger sådanne forhold eller tungtvejende hensyn til (A), at det skulle kunne begrunde begrænsning i adgangen til aktindsigt, hvorfor denne erklæring i sin helhed burde have været omfattet af aktindsigten.

...

Ankestyrelsen skal ... bemærke, at (A's) anmodning om aktindsigt 15. februar 1980 straks burde have medført, at revaliderings- og pensionsnævnet havde efterkommet anmodningen herom, jfr. lov om offentlighed i forvaltningen § 8, stk. 1, og udsat sagens afgørelse i overensstemmelse med lovens § 11.

...

Ankestyrelsen gik ud fra, at (A's) anmodning om aktindsigt var blevet efterkommet af revaliderings- og pensionsnævnet; og der er ikke i forbindelse med anken blevet anmodet om aktindsigt, hvorfor sådan ikke er blevet ydet af ankestyrelsen.

...

V. Konklusion.

ad 1. (Klagen over behandlingen i social- og sundhedsforvaltningen i Gladsaxe kommune af (A's) anmodning om aktindsigt).

Efter bestemmelsen i offentlighedslovens § 8, stk. 1, træffes afgørelse af spørgsmål om aktindsigt af den myndighed, der i øvrigt har afgørelsen af den pågældende sag.

Som det fremgår af sagsfremstillingen ovenfor, afgav det sociale udvalg den 10. oktober 1979 indstilling om pensionsspørgsmålet til revaliderings- og pensionsnævnet. Efter modtagelsen af revaliderings- og pensionsnævnets skrivelse af 12. februar 1980 anmodede (A) den 13. februar 1980 Gladsaxe kommunes socialforvaltning - ved personligt fremmøde i forvaltningen - om aktindsigt, og i skrivelse af 15. februar 1980 til amtskommunens socialcenter meddelte hun, at hun havde anmodet om aktindsigt i kommunens socialforvaltning, at det da var blevet meddelt hende, at anmodningen ikke umiddelbart kunne imødekommes, og at hun ville fremkomme med bemærkninger, så snart hun havde fået aktindsigt. Den 22. februar 1980 fremsatte (A) - ved udfyldelse af et skema - skriftlig anmodning om aktindsigt over for socialforvaltningen i Gladsaxe kommune.

Jeg er enig med det sociale udvalg i Gladsaxe kommune i, at det er beklageligt, at socialforvaltningen i Gladsaxe kommune ikke »vidersendte(e) aktindsigtsbegæringen til afgørelse i revaliderings- og pensionsnævnet«. Socialforvaltningen i Gladsaxe kommune burde allerede ved (A's) personlige fremmøde den 13. februar 1980 have henvist hende til at rette henvendelse til revaliderings- og pensionsnævnet om aktindsigtsspørgsmålet og - når dette ikke var sket - straks have videresendt ansøgningsskemaet af 22. februar 1980 til nævnet. Jeg bemærker herved, at der i hvert fald ikke efter, at pensionsindstillingen var afgivet (den 10. oktober 1979) til revaliderings- og pensionsnævnet, var rimeligt grundlag

for tvivl om, at aktindsigtsspørgsmålet efter offentlighedslovens § 8, stk. 1, skulle afgøres af nævnet.

Jeg har gjort det sociale udvalg i Gladsaxe kommune bekendt med min opfattelse.

Om den tid, der medgik til socialforvaltningens besvarelse af (A's) anmodninger om aktindsigt, skal jeg - uanset at forvaltningen som anført ikke burde have taget stilling til anmodningerne - udtale følgende:

Anmodningerne blev fremsat den 13. februar og den 22. februar 1980.

(A) modtog svar fra kommunen ved skrivelsen af 16. juni 1980, dvs. 4 måneder efter at anmodningen var fremsat.

Som jeg i flere sager har givet udtryk for, er det ved bestemmelsen i offentlighedslovens § 8, stk. 2, hvorefter vedkommende myndighed under fornøden hensyntagen til sagens ekspedition afgør, om en begæring om aktindsigt kan imødekommes straks eller senere, forudsat, at sager om aktindsigt i almindelighed behandles med særlig hurtighed, jfr. herved Niels Eilschou Holm: Offentlighedsloven (1971), s. 117-118, og justitsministeriets vejledning af 10. november 1970 om offentlighedsloven, punkt 23.

Jeg henviser i øvrigt til, at juridisk kontor i Gladsaxe kommune i skrivelser af 19. september 1980 til (A) anførte, at den lange ekspeditionstid skyldtes en ekspeditionsfejl på pensionskontoret, og at kontoret beklagede dette.

Jeg er enig med pensionskontoret i, at der medgik for lang tid til socialforvaltningens besvarelse af (A's) anmodninger om aktindsigt.

Jeg har gjort det sociale udvalg i Gladsaxe kommune bekendt med min opfattelse.

Med hensyn til spørgsmålet om, i hvilket omfang (A's) anmodning om aktindsigt burde imødekommes, henviser jeg til det, der er anført nedenfor under ad 3.

ad 2. (Klagen over, at revaliderings- og pensionsnævnet ikke imødekom anmodningen fra (A) om at udsætte pensionssagens afgørelse, indtil hun (på grundlag af aktindsigten) havde haft lejlighed til at afgive en udtalelse om sagen).

Offentlighedslovens § 11, stk. 1, og § 12, stk. 1, har følgende indhold:

§ 11, stk. 1:

»Såfremt en part under sagens behandling fremsætter begæring om at blive gjort bekendt med sagens dokumenter, og denne begæring efter loven skal imødekommes, udsættes sagens afgørelse, indtil der er givet parten adgang til at gøre sig bekendt med dokumenterne.«

§ 12, stk. 1:

»Den, der er part i en sag, som er til behandling i den offentlige forvaltning, kan på ethvert tidspunkt af behandlingen forlange, at sagens afgørelse udsættes, indtil han har afgivet en udtalelse om sagen.«

Jeg er enig med revaliderings- og pensionsnævnet i, at det er beklageligt,

at revaliderings- og pensionsnævnet ikke straks efter modtagelsen af (A's) skrivelse af 15. februar 1980 dels meddelte (A) (og det sociale udvalg i Gladsaxe kommune), at kompetencen til at meddele aktindsigt hørte under nævnet, jfr. offentlighedslovens § 8, stk. 1, dels tog anmodningen om aktindsigt op til behandling, og

at nævnet ikke udsatte sagens afgørelse, indtil (A) havde dels fået aktindsigt, dels afgivet udtalelse i sagen.

Jeg har gjort revaliderings- og pensionsnævnet bekendt med min opfattelse.

ad 3. (Klagen over afgørelsen, der blev truffet af den sociale ankestyrelse i mødet den 2. september 1980, hvorved styrelsen tiltrådte, at revaliderings- og pensionsnævnet tilkendte (A) enkepension).

Revaliderings- og pensionsnævnet og den sociale ankestyrelse har i udtalelserne i anledning af klagen til mig anført, at der ikke foreligger sådanne forhold eller tungtvejende hensyn til (A), at det skulle kunne begrunde en begrænsning i henhold til offentlighedslovens § 10, stk. 1, 2. pkt., af adgangen til aktindsigt. Lægeerklæringen af 3. januar 1980 fra overlæge, speciallæge i psykiatri, (C), burde derfor i sin helhed have været omfattet af aktindsigten.

Den sociale ankestyrelse har telefonisk over for mig oplyst, at (A) (fortsat) ikke har modtaget lægeerklæringen af 3. januar 1980 som helhed.

Jeg har herefter fundet det rettest ikke på det foreliggende grundlag at foretage videre i anledning af (A's) klage over den sociale ankestyrelses afgørelse af 2. september 1980.

Jeg har samtidig hermed henstillet til den sociale ankestyrelse nu at give (A) aktindsigt i lægeerklæringen af 3. januar 1980 som helhed og lejlighed til herefter at fremkomme med sine bemærkninger og derefter på ny at tage stilling til sagen på det herefter foreliggende grundlag.

Jeg har anmodet den sociale ankestyrelse om at underrette mig om, hvad der videre sker i sagen.

At den sociale ankestyrelse ikke forud for styrelsens afgørelse af 2. september 1980 gav (A) aktindsigt i lægeerklæringen som helhed giver mig ikke anledning til bemærkninger. Jeg henviser herved til det, den sociale ankestyrelse har oplyst i udtalelsen af 6. april 1981 om, at styrelsen gik ud fra, at (A) - på tidspunktet for styrelsens behandling af sagen - havde modtaget (fuldstændig) aktindsigt ved revaliderings- og pensionsnævnets foranstaltning, og til, at (A) ikke i forbindelse med klagen til ankestyrelsen fremsatte anmodning om aktindsigt (eller klagede over, at hendes tidligere fremsatte anmodning ikke fuldt ud var imødekommet, eller i øvrigt gjorde bemærkninger om aktindsigtsspørgsmålet).

Sagen har givet mig anledning til over for socialministeriet (som jeg har sendt et eksemplar af denne redegørelse) at pege på, at der - bl.a. under hensyn til det, der er anført i de ovenfor gengivne udtalelser fra det sociale udvalg i Gladsaxe kommune og revaliderings- og pensionsnævnet for Københavns amt - synes at være grund til at give en nærmere vejledning til de kommunale socialforvaltninger (de sociale udvalg) og revaliderings- og pensionsnævnene om behandlingen af anmodninger om aktindsigt i revaliderings- og pensionssager, herunder en nærmere vejledning om, hvilken myndighed der har afgørelsen af aktindsigtsspørgsmålet.«

I skrivelse af 20. november 1981 meddelte socialministeriet mig, at der gennem »Sociale Meddelelser« vil blive givet vejledning om behandling af sager om aktindsigt.

Jeg anerkendte modtagelsen af skrивelsen og meddelte, at jeg havde taget det i skrивelsen anførte til efterretning.

Supplerende oplysninger om sagen

I skrivelse af 9. november 1982 meddelte den sociale ankestyrelse mig, at A's invalidepensionssag var genoptaget, at A havde fået tilsendt en fotokopi af den ønskede lægeerklæring i sin helhed, at A ikke havde fremsat yderligere

bemærkninger i den anledning, og at ankestyrelsen i et møde den 14. oktober 1982 herefter havde truffet følgende afgørelse:

»Ankestyrelsen finder, at ansøgeren indtil 1. august 1981 ikke har været berettiget til mere end laveste invalidepension efter invalidepensionslovens § 3, stk. 4. Ankestyrelsen finder ansøgeren berettiget til pension efter § 1, stk. 2, i lov om pension til enker m.fl.

Efter de nu foreliggende oplysninger, herunder speciallægens udtalelse af 7. juni 1982, finder ankestyrelsen imidlertid, at ansøgerens arbejdsevne fra den 1. august 1981 må anses for nedsat i et omfang, der kan begrunde pension efter invalidepensionslovens § 3, stk. 3, og der tilkommer derfor ansøgeren mellemste invalidepension fra denne dato.«

I skrivelse af 2. december 1982 meddelte socialministeriet mig, at en arbejdsgruppe under socialministeriet for tiden undersøgte spørgsmålet om klageadgang i sociale sager samt spørgsmål om tilsyn efter sociallovgivningen med henblik på, at ministeriet, når gruppen havde afsluttet sit arbejde, kunne udsende en samlet vejledning om klageadgang og tilsyn inden for det sociale område.

I denne vejledning forventedes medtaget en redegørelse for, hvilken myndighed der havde afgørelsen af aktindsigtsspørgsmål i bl.a. revaliderings- og pensionsager. Socialministeriet havde derfor ikke fundet det hensigtsmæssigt på nuværende tidspunkt at udsende en særskilt meddelelse om dette spørgsmål i »Sociale Meddelelser«.

Supplerende oplysninger om sagen

Den 28. maj 1984 afgav »Socialministeriets arbejdsgruppe om sociallovgivningens regler om tilsyn og om klageadgang« en redegørelse til socialministeriet. I redegørelsen, s. 30-31, er omtalt spørgsmålet om, hvilken myndighed der træffer afgørelsen om aktindsigt i sager, som forberedes af det sociale udvalg, og hvor afgørelsen (godkendelsen) træffes af revaliderings- og pensionsnævnet. Arbejdsgruppen har anført, at kompetencen til at træffe afgørelsen om aktindsigt er hos revaliderings- og pensionsnævnet.

I de tilfælde, hvor sagen endnu befinder sig på det forberedende stadium hos det sociale udvalg, finder arbejdsgruppen det imidlertid uhensigtsmæssigt, at spørgsmål om aktindsigt skal afgøres af nævnet. Arbejdsgruppen har peget på muligheden for, at der efter offentlighedslovens § 8, stk. 1, fastsættes særlige regler på dette område.

Supplerende oplysninger om sagen

Den 11. januar 1988 udsendte Socialministeriet en vejledning om klageregler og tilsyn på det sociale område. I punkt 23 har ministeriet vejledt om, hvorledes klager vedrørende aktindsigtsspørgsmål skal behandles.